

Haberin adresi: /haber.php?haberno=153850

İlk petrol Bakü'den yola çıktı

Rüya gerçekleşti. Bakü-Ceyhan'a ilk petrol pompalandı. İki yeni proje yolda

26/05/2005

RADİKAL - BAKÜ - 21. yüzyılın en önemli projeleri arasında yer alan 3.6 milyar dolarlık Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru hattına 'ilk petrol' dün Bakü'de düzenlenen törenle pompalandı. Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye cumhurbaşkanlarını buluşturan törenle faaliyete geçen boru hattı, Hazar havzasındaki zengin yeraltı kaynaklarının güvenli bir yoldan dünya pazarlarına taşınmasını sağlayacak. Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye cumhurbaşkanları, 'Kafkaslar'da işbirliği' mesajı verirken, Kazak petrollerinin Hazar'ın altından döşenecek boru hattıyla BTC'ye akıtılması ve Kars-Tiflis-Bakü demiryolunun da yaşama geçirilmesi için iki ayrı deklarasyona da imza attı.

Cumhurbaşkanı
Sezer, Gürcistan
Devlet Başkanı
Saakaşvili, ABD
Enerji Bakanı
Bodman,
Azerbaycan
Devlet Başkanı
Aliyev ve BP
yöneticisi Brown
petrol vanalarını
sırayla açtı.
FOTOĞRAF:
NURİ
KAYNAR/AA

1990'ların başından beri tartışılan, Rusya ile diğer ülkeler arasında yoğun diplomatik mücadeleye neden olan BTC, dün Bakü'nün kuzeyindeki Sangaçal Terminali'nde düzenlenen törenle faaliyetine başladı. Törene, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Gürcistan Cumhurbaşkanı Mihail Saakaşvili ve Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in yanı sıra ABD Enerji Bakanı Samuel Bodman ile Rusya, İran, Norveç, Ukrayna ve AB Komisyonu'ndan yetkililer katıldı.

ABD'ye LNG satacağız

Türkiye'nin amacının, 'güvenilir enerji koridoru' oluşturmak ve Ceyhan Terminali'ni de enerji ihraç ve ticaret merkezine dönüştürmek olduğunu anlatan Sezer, "Türkiye, doğalgaz sağlanmasında Rusya, Norveç ve Cezayir'le, AB için dört ana sunum yolundan biri olarak ortaya çıkıyor. Ayrıca, Türkiye, Ceyhan Terminali'nde kurmayı planladığı sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) terminaliyle, bölgenin doğalgaz kaynaklarını ABD'nin doğu yakasına ulaştırmayı hedefliyor" diye konuştu.

BTC'yi 'mühendislik başyapıtı' olarak nitelendirirken, projenin gerçeğe dönüşmesine gururla tanıklık ettiklerini belirten Sezer, şunları söyledi: "21. yüzyılın İpek Yolu olarak anılan Doğu-Batı Enerji Koridoru'nun en önemli bileşeni, Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı, bölgenin istikrarı ve ekonomik kalkınması açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Enerji sunum güvenliği, günümüzde istikrar ve güvenliğin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Ekonomik büyüme ve istikrarın, enerji güvenliği sağlanmadan gerçekleştirilemeyeceği ortaya çıkmıştır. Dünya enerji sisteminin 2030 yılına kadar yüzde 60 artmasının beklendiği göz önünde bulundurulduğunda, Hazar petrollerini uluslararası pazarlara kesintisiz ve güvenli taşıyacak BTC Hattı'nın bölgesel ve küresel değeri daha iyi anlaşılacak."

'Babam görsün isterdim'

İlham Aliyev projenin gerçekleştirilme sürecinde 'çok uzun ve çetin bir yoldan geçildiğini, birçok güçlük ve tehlike meydana geldiğini, dış baskıların yapıldığını' söyledi. İlham Aliyev, törende 'BTC'nin mimarı' olarak tanımladığı ve hattın gerçekleşmesi için büyük çaba harcayan babası, eski Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev'in görememesinden de üzüntü duyduğunu kaydetti. BTC ile Azerbaycan'ın ileriye doğru adım attığını belirten Aliyev, "BTC, Azerbaycan'ın enerji stratejisinin parçası. Bölgeden petrolün taşınması için çok yönlü güzergâhın oluşturulmasından ibaret. BTC'nin işleme alınması ekonomik gücümüzü artırmakla birlikte, bölgesel güvenliğe de hizmet edecek" dedi.

'Jeopolitik zafer'

Saakaşvili de, "BTC'nin gerçekleşmesi, öncelikle Azerbaycan ve Azerbaycan ile işbirliği içinde olanların jeopolitik zaferidir" dedi. Gürcistan'ın ulaşım koridorları ve diğer bölgesel projelerin gerçekleşmesi süreçlerine katılımının bölgedeki güçler dengesini önemli ölçüde etkilediğini anlatan Saakaşvili, "Bakü-Tiflis-Erzurum doğalgaz boru hattı ve Kars-Ahalkeleki demiryolunun açılmasıyla durum daha da değişecek ve bu değişiklikler bölge ülkelerinin bağımsızlığını güçlendirecek" dedi.

'Yeni bir sayfa açılıyor'

Nazarbayev de, BTC boru hattının işleme açılmasıyla Kazakistan'ın da petrol ihraç olanağının artacağını belirterek, "BTC projesinin tamamlanmasıyla bağımsız Azerbaycan tarihinde yeni sayfa açılıyor" dedi. Nazarbayev, "Petrol boru hattı, Hazar bölgesindeki enerji kaynaklarının çok yönlü ihracatının gerçekleştirilmesinde önemli bir aşamadır. Kazakistan da bu gelişmelerde önde gelen katılımcılar arasında yer alıyor" dedi. ABD Enerji Bakanı Samuel Bodman da, hatta ilk petrolün pompalanmasını "dünyayı değiştirecek gün" olarak nitelendirdi. Projenin zor şartlarda yaşama geçirildiğini anlatan Bodman, Kazakistan'ın projeye katılmasını desteklediklerini de söyledi.

Yılda 50 milyon ton petrol taşınabilecek

Kazakistan'ın BTC'ye katılımını içeren deklarasyona Gürcistan, Azerbaycan ve Kazakistan adına dışişleri bakanları, Türkiye ve ABD adına ise enerji bakanları imza attı. Sezer, Saakaşvili ve Aliyev ise Kars-Tiflis-Bakü demiryolu inşası için hazırlanan deklarasyona imza attı. Liderler, daha sonra Sangaçal Terminali bünyesinde petrolün pompalanacağı merkeze geçti. Cumhurbaşkanı, burada sırayla vanaları çevirerek 'İlk Petrol'ü pompaladı. Petrol haziran ortasında Gürcistan'a, ay sonunda Türkiye'ye ulaşacak. 2000'de müteahhitlik çalışmaları başlayan 1774 km'lik hat ve 10 pompa istasyonunun yapımına 2002'de başlandı. Çalışmalar sırasında onlarca arkeolojik bölge bulundu ve güzergah birçok kez değiştirildi. Yılda 50 milyon ton petrol taşıma kapasitesine sahip boru hattından Türkiye, her yıl 250 milyon dolar geçiş ücreti kazanacak.

Gecikme ve maliyet artışı sonraya kaldı

Proje gereği petrolün 10 Mayıs 2005'te Ceyhan'da tankere yüklenebilecek durumda olması gerekiyordu. Ancak yaşanan aksilikler yaklaşık beş aylık bir gecikmeye neden oldu. Türkiye, kendi toprakları içindeki gecikmeler için günlük 500 bin dolar ceza ödemeyi kabul etmişti. Ayrıca Türkiye 2.4 milyar dolar üstündeki maliyet konusunda güvence de vermişti. Hazine söz konusu artış için 300 milyon dolar likit garanti vermişti. Kaynaklar maliyet artışının 124 milyon dolar olduğunu belirtti. Hem maliyet artışı, hem gecikme cezası konusunun petrolün Ceyhan'a ulaşmasından sonra yapılacak görüşmelerde ele alınacağı öğrenildi. İlgili şirketler proje tamamlandıktan sonra mucbir sebepleri, standart değişikliği nedeniyle ortaya çıkan maliyet artışlarını, beklenmedik yatırımları değerlendirdikten sonra ceza ve maliyet artışının üstlenilmesi konusunu karara bağlayacak.